

“Her şey inşa halinde. Yollar, evler, kafalar...”

İpek Çalışlar'ın son kitabı *Mustafa Kemal Atatürk - Mücadelesi ve Özel Hayatı*, Eylül 2018'de **Yapı Kredi Yayınları**'ndan çıktı. Çalışlar, kitabında Atatürk hakkında birbirinden farklı bilgileri ve duyumları bir araya getirdi.

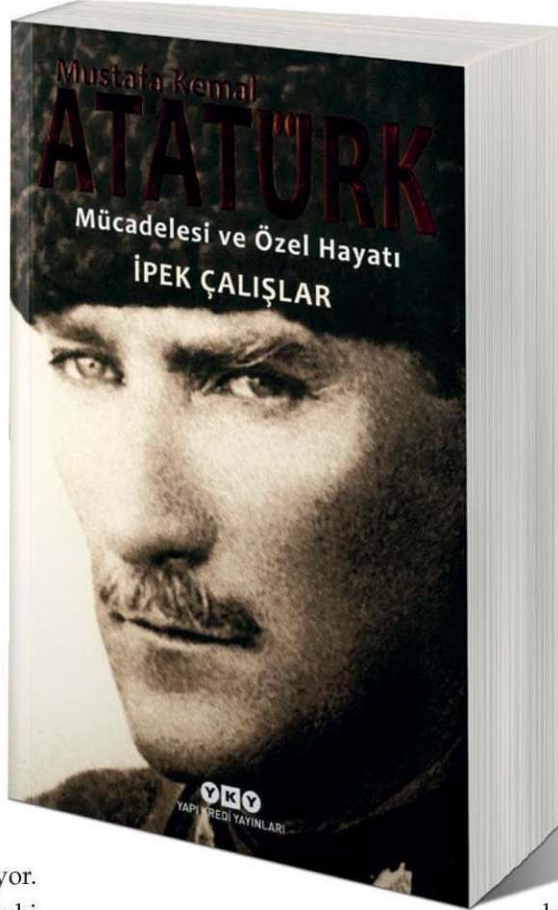
YEŞİM PÜTGÜL

İpek Çalışlar, *Mustafa Kemal Atatürk-Mücadelesi ve Özel Hayatı*'nda, Atatürk'ün doğumundan 1927'de İstanbul'a döndüğü tarihe kadar olan yaşamını yazdı. Milli mücadeleden cumhuriyetin ilanına, Ermeni tehcirinden Kürt sorununa, hayatına giren kadınlardan basınla ilişkilerine Atatürk'ü farklı boyutlarıyla yazmayı hedefleyen Çalışlar, kitabında birbirinden zıt görüşler ve ifadeleri çarpıştırıyor.

Kitap, Atatürk'ün yoksul bir aileden geldiği bilgisini yıkılarak başlıyor. Atatürk'ün doğduğu Pembe Köşk ve Selanik'teki diğer evlerin tapuları, çocukluğunun yoksulluk içinde geçmediğini, Zübeyde Hanım'ın kira geliriyle yaşamını sürdürdüğünü ortaya koyuyor. Çalışlar, kitaba Atatürk'ün Selanik'teki hayatıyla ilgili önemli mekânları okurların kolayca bulabilmesi için, bir de kroki yerleştirmiş.

Kitapta farklı dile getirilen diğer anlatı, Kemal ismini nasıl aldığı konusu. Tarih **kitaplarında** bu konu, adaşı öğretmeninin karıştırılmamak için kendisine Kemal ismini verdiği şeklinde yazar. Çalışlar ise Atatürk'ün kız kardeşi Makbule'nin anlatımına yer vermiş: “Öğretmeni bir gün ‘Sende bu yaşta kemal var. O yüzden senin adın bundan sonra Mustafa Kemal'dir demiş.’”

Mustafa Kemal'in Anadolu'ya geçme kararına ilişkin bilgi de zıt iddialarla

ortaya konulmuş... Tarih **kitapların-** da Atatürk'ün Bandırma Vapuru'nun batılacağını Rauf Bey'den öğrendiği belirtilir. **Kitapta** Rauf Bey'in tam tersi sözleri de yer alıyor: “O Karadeniz'de tevkif edileceği haberi üzerine biraz endişeliydi. Ben böyle bir şeyi varit görmeyerek, ‘Tevkif etmek istiyorlarsa dışarı çıkmanızı neden beklesinler’ dedim.” Bandırma Vapuru'na ilişkin “Pusulatsız vapur-acemi kaptan” bilgisi de kaptanın torununun, “Dedem 21 yıllık meslek yaşamının beş yılını Karadeniz'de geçirmiş tecrübeli bir denizciydi” anlatımıyla ortaya konmuş.

Biyografide, Latife Hanım'ın kardeşinin, “Atatürk çarşaf giyerek Çankaya'dan kaçtı. Yerine, kendisi gibi giyinen ablamı bıraktı” gibi tartışmalı iddialar da tekrarlanmış.

Kadın umacı gibi kalır mı?

Genç yaşında, “Yalnız biz erkekler mi haklıyız” diye soran Mustafa Kemal'in kadın hakları konusundaki yaklaşımı, **kitapta** öne çıkan noktalardan biri. Latife Hanım'la evlilik haberini İnönü'ye “Vatanımızda yeni bir aile hayatı yaratmak için kendim örnek olmalıyım. Kadın öyle umacı gibi kalır mı?” sözleriyle açıklayan Atatürk, Latife Hanım'ın giyim kuşamını ve sosyal hayata katılımını hep muhtaassılıkla mücadele bağlamında görmüş.

Kitapta öne çıkan bir diğer nokta Atatürk'ün milli mücadelenin başlangıcından itibaren yerli ve yabancı basına büyük önem vermesi; günümüz deyimleriyle bir PR dehası olması. Nitekim Kurtuluş Savaşı sırasında ve sonrasında yerli ve yabancı gazetecilerle ilişki hiç kesilmemiş. Cumhuriyet'in ilanı ve inkılaplar yapıldığı sırada özellikle dış basınla yapılan mülakatlarla yurtiçindeki muhalefet büyük titizlikle dengelenmiş. Bu amaçla gazeteciler Türkiye'ye davet edilmiş ki, Atatürk'ün hayatını belki de en iyi bu gazetecilerden birine; Amerikalı Rosa Lee'ye söylediği şu cümle özetliyor: “Bugün Türkiye'de her şey inşa halinde. Yollar, demiryolları, evler ve kafalar...”